

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 10, 31 Октябрь

BO‘RITANGLAY VA QUYONLAB KASALLIKLARINING YUZAGA CHIQISH SABABLARI VA ULARNI OLDINI OLISH

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Abdullayeva I.B , Boyqulov T.T

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti, Termiz sh, Farovon massivi
43B-uy, e-mail: esadir_74@rambler.ru

Annotatsiya. Bu nuqsonlar ilmiy tilda yuqori lab va tanglay kemtikligi xeylolizis deyiladi. Kelib chiqish sabablari juda ko‘p .Shuningdek, yaqin qarindoshlar o‘rtasidagi nikoh, ayol yoki erkakning kimyo sanoatida faoliyat yuritib, texnika xavfsizligi qoidalariga rioya etmasligi, farzand ko‘rishni noto‘g‘ri rejalashtirish singari omillarning ham jiddiy ta‘siri bor. Lo‘nda aytganda, bolaning tug‘ma nuqson bilan dunyoga kelmasligi otaning ham, onaning ham sog‘lom hayot kechirishiga birdek bog‘liq.

Kalit so‘zlar: xeylolizis, ortodon, uranoplastika, logoped.

ПРИЧИНЫ ПОЯВЛЕНИЯ ЗАБОЛЕВАНИЙ ГОРТАНИ И КРОЛИКОВ И ИХ ПРОФИЛАКТИКА

Абдуллаева .И.Б , Бойкулов.Т.Т

Термезский университет экономики и сервиса, г. Термез, массив
Фараван, 43Б-дом, e-mail: esadir_74@rambler.ru

Абстрактный. Эти дефекты по-научному называются хейлолизом расщелины губы и неба. Причин его возникновения немало, кроме того, серьезное влияние имеют такие факторы, как брак между близкими родственниками, неспособность женщины или мужчины работать на химической промышленности и несоблюдение правил технической безопасности, неправильное планирование рождения детей. эффект. Другими словами, тот факт, что ребенок не родится с врожденными дефектами, в равной степени зависит от здоровой жизни как отца, так и матери.

Ключевые слова: хейлолиз, ортодонтия, уранопластика, логопед.

THE CAUSES OF THE APPEARANCE OF DISEASES OF THE LARYNX AND RABBITS AND THEIR PREVENTION

Abdullayeva I.B , Boyqulov T.T

Termiz University of Economics and Service, Termiz city, Farovon massif
43B-house, e-mail: esadir_74@rambler.ru

Abstract. These defects are scientifically called cleft lip and palate cheilolysis. There are many reasons for its origin. In addition, factors such as

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

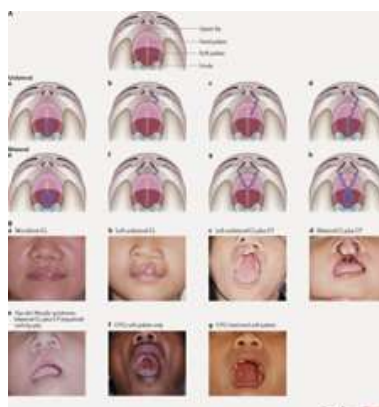
SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 10, 31 Октябрь

marriage between close relatives, failure of a woman or a man to work in the chemical industry and not comply with the rules of technical safety, improper planning of having children have a serious effect. In other words, the fact that the child is not born with birth defects depends equally on the healthy life of both the father and the mother.

Key words: cheilolysis, orthodontics, uranoplasty, speech therapist.

Kirish. Tug`ma nuqsonlarni homiladorlik davrida aniqlash— Homiladorlikning 14-16 haftalarida o`tkaziladigan ultratovush tekshiruvi tug`ma nuqsonlarni aniqlab beradi. Xususan, lab va tanglay kemtiklarini ham shu davrda bilish imkoni mavjud. Agar tug`ilajak bolada kamchilik aniqlansa, ayol tug`ruqqa qadar nihoyatda yaxshi parvarish qilinishi lozim. Shuningdek, kamqonlik, infeksiyon kasalliklar, ovqat hazm qilish tizimining buzilishi, yuqori nafas yo`llari shamollashiga yo`l qo`yilmasa, kemtik rivojlanishini to`xtatishga muvaffaq bo`lish mumkin.

**Davolash choralaridan so`ng , amaliyotdagi keyingi holatlar.** Tug`ma nuqsonning turi va shakliga qarab, jarrohlik amaliyoti o`tkaziladigan muddatlar belgilanadi. Tug`ma nuqson bilan dunyoga kelgan chaqaloq amaliyotga qadar ortodon, pediatr va yuz-jag` jarrohi kuzatuvda bo`ladi. Misol uchun, yuqori lab kemtikligining bir tomonlama chegaralangan nuqsoni bilan tug`ilgan bolalarda jarrohlik amaliyoti olti oylikdan keyin o`tkaziladi. Chunki chaqaloq hayotining oltinchi oyiga kelib, birlamchi yuqori lab mushaklari va limfa tizimlari

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 10, 31 Октябрь

shakllanishining birlamchi bosqichi tugaydi. Yumshoq tanglay kemtiklarida 1-1,5 yoshda, qattiq tanglay kemtigida esa yuqori jag`dagi barcha tishlar chiqib bo`lgach, 2-3 yoshlarda amaliyot o`tkaziladi.

Bir martalik jarrohlik amaliyotidan so`ng takroriy muolaja talab qilinmaydimi? Lab, yumshoq va qattiq tanglaydagi xastaliklarda jarrohlik amaliyoti faqat bir marotaba o`tkaziladi. Shundan so`ng bolaning 8-9 yoshida tish qatorlari me`yoriy holatga kelishi mumkin. Dastlabki amaliyotdan so`ng bemor ortodontik davo olishi hamda logoped, pediatr shifokorning muntazam ko`rigida bo`lishi lozim. Bola ulg`aygach, burun qanotining shakl buzilishi yuzaga kelsa, rinoplastika amaliyoti o`tkaziladi. Ayrim paytlarda bolaning 6-10 oyligida o`tkazilgan amaliyotdan so`ng u 6-7 yoshga etgach, labda ozroq shakl buzilishi yuzaga kelishi mumkin. Bunday hollarda labni korreksiyalash, ya`ni kichik nuqsonlarni tuzatish amaliyoti bajariladi.

Bolada tanglay yorining sabablari.. Olimlarning fikricha, nuqsonning atigi 10-15 foizi genetik jihatdan aniqlanadi. Ya'ni, qarindoshlardan birining og'zi bo'ri bo'lsa ham, bolada xuddi shunday paydo bo'lish ehtimoli atigi 7% ga oshadi. Patologiyaning asosiy sabablari homiladorlikning dastlabki bosqichlarida aniq tashqi omillarning ta'siridir. Ko'pincha bu davrda ayol bolani ko'tarayotganini bilmaydi va homiladorlik paytida taqiqlangan giyohvand moddalarni iste'mol qilishni davom ettiradi, chekadi yoki spirtli ichimliklarni iste'mol qiladi. Bu homilaning rivojlanishiga salbiy ta'sir qiladi, suyak sintezi jarayoni buziladi. Homiladorlikning boshida ko'plab ayollarda immunitet pasayadi va hozirgi vaqtda olingan infeksiyalar homila uchun xavflidir. Qorin bo'shlig'ining shikastlanishi, radiatsiya, vitamin etishmasligi, erta abortlar, o'smalar va semirish xavfli. Hatto onaning yoshi va uning ruhiy holati ham yoriqli bolaning tug'ilish ehtimoliga ta'sir qilishi mumkin. Bo'rining og'zi jiddiy asoratlar bilan xavflidir,

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 10, 31 Октябрь

shuning uchun uni davolash kerak. Afsuski, muammoning yagona yechimi jarrohlikdir. Davolash bir necha bosqichdan iborat bo'lib, birinchi operatsiya bir yilgacha amalga oshirilishi mumkin. Yoriqli ko'plab bolalar operatsiyadan oldin obturator, burun va og'iz bo'shliqlari orasidagi teshikni yopadigan protez kiyishadi. Bu chaqaloqning normal nafas olishiga yordam beradi, ovqatlanish jarayonini va nutqni shakllantirishni osonlashtiradi. Jarrohlikdan oldin ham bolani maxsus qoshiq bilan ovqatlantirish o'rgatiladi, chunki qo'shimcha qurilmalarsiz so'rish qiyin. Bunday maxsus parhezning mahorati operatsiyadan keyin ham foydali bo'ladi, chunki yara juda og'riqli va ovqatlanish mumkin emas.

Zamonaviy davolash usullari. To'liq bo'lmagan tanglay yorig'ini jarrohlik yo'li bilan tuzatishga uranoplastika deyiladi. Taxminan 2 yoshda amalga oshiriladi. Agar jag'ning shakli buzilmasa va yoriq juda katta bo'lmasa, bu usul yordam beradi. Operatsiya paytida chaqaloq uchun yumshoq tanglay uzaytiriladi, mushaklar bog'lanadi. Mahalliy to'qimalar etarli bo'lmasa, yonoq va tildan qo'shimchalar qo'llaniladi. Agar jag'ning torayishi va tishlari to'g'ri joylashtirilmasa, bolani birinchi navbatda ortodontist davolaydi. Operatsiya ancha kechroq bo'ladi, aks holda jag'ning rivojlanishi buzilishi mumkin. Odatda bu holda uranoplastika 4-6 yoshda amalga oshiriladi. Bugungi kunga kelib, homiladorlikdagi bunday o'zgarishlar ehtimolini oshirishi mumkin bo'lgan ba'zi omillar tan olingan:

Antikonvulsant dorilar va metotreksatdan saqlaning;

Chekmang;

Spirтли ichimliklar ichmang;

Homilador yoki homilador bo'lishni rejalashtirgan ayollar uchun kamida 400 mikrogram foliy kislotasini o'z ichiga olgan multivitaminlarni oling.

Xulosa.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 10, 31 Октябрь

Xulosa qilib aytganda boʻritanglay va quyonlab kasalliklari irsiy kasallik boʻlib, bolada bu turdagi kemtikliklar ona qornidagi davrning birinchi uch oyligida shakllanadi. Homilador ayolning birinchi uch oylikda yuqumli xastaliklar bilan ogʻrishi, oʻz vaqtida davolanmasligi, turli dori preparatlarini shifokor koʻrsatmasiz qabul qilishi, homiladorlikdagi hamroh kasalliklar, jumladan, kamqonlikda tugʻma nuqson yuzaga kelishi mumkin. Shuningdek, yaqin qarindoshlar oʻrtasidagi nikoh, ayol yoki erkakning kimyo sanoatida faoliyat yuritib, texnika xavfsizligi qoidalariga rioya etmasligi, farzand koʻrishni notoʻgʻri rejalashtirish singari omillarning ham jiddiy taʼsiri bor.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.Xolikov P. X., Qurbonov A. Q. " Tibbiy biologiya".
- 2.Patologiya detey starshego vozrasta” – pod reaksiey A.A.Baranova, M, - 1998.
- 3.Rukovodstvo po detskoy artrologii. Pod red.akad. AMN SSSR M.Ya Studenikina i porf. A.A.Yakovlevoy.-L. 1987.-S. 162-170.
4. Spravochnik vracha obshey praktiki. Pod redaksicy akad. RAMN. - R.Paleeva. EKSMO 2002 g
5. Spravochnik pediatria. Sankt-Peterburg, Moskva, 2004 god. 18.
6. Ismailovich S. A. Socio-Psychological Problems of Educating an Independent-Minded, Creative Person in the Educational Process //CENTRAL ASIAN JOURNAL OF LITERATURE, PHILOSOPHY AND CULTURE. – 2021. – T. 2. – №. 12. – С. 4-7